PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Valitsimme matkustamisen Suomeen, jossa oli mahdollisuus päästä puolustamaan aluetta heimoveljien kanssa. **JATKOSODASSA VAPAAEHTOISENA PALVELLUT VIROLAINEN EDGAR SINISALU**

21.07.14

Aurinko nousee

Helsingissä kello 4.34
ja laskee kello 22.17
Oulussa kello 3.36
ja laskee kello 23.10

Päivän sana

21.7. Jeesus sanoi hänelle: ”Autuas olet sinä, Simon, Joonan poika. Tätä ei sinulle ole ilmoittanut liha eikä veri, vaan minun Isäni, joka on taivaissa.” Matt. 16:17
22.7. Minä lähetän sinut ihmisten luo, joilla on kovat kasvot ja taipumaton sydän. Sinun tulee sanoa heille: ”Näin sanoo Herra Jumala.” Hes. 2:4

Nimipäiviä

Tänään maanantaina:
Johanna, Hanna, Jenni, Jenna, Jonna, Hannele, Hanne, Joanna
Huomenna tiistaina:
Leena, Matleena, Leeni, Lenita

Mietelause

Ihminen lukee, ymmärtää ja alkaa luulla ymmärtämäänsä omaksi ajatuksekseen. Oikein, tavallaan.
J. A. Hollo

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS
Vuorineuvos, eläk.
Antti Oksanen
22.7. Espoo.

KIRJAT

Ihmisyyden ja metsäluonnon ytimessä

Luontokartoittajaksi kouluttautuneen **Anni Kytömäen** (s. 1980) esikoisromaani Kultarinta näyttää haasteelta jo kooltaan: 644 sivua tiheää tekstiä. Niinpä jätin sen viikoiksi odottamaan.

Lukematta jättäminen olisi ollut menetys, niin vaikuttavan matkan lähihistoriaan teos tarjoaa.

On ollut poikkeuksellisen hyvien esikoisromaanien vuosi. Olen ehtinyt ihastella Tommi Kinnusen Neljäntienristeystä ja Henni Kitin Elävän näköisiäkin. Anni Kytömäen Kultarinta ei kalpene rinnalla. Se on tyylittelyjä kaihtava alkuvoimainen eepos massasta eroavista ihmisistä ja metsän vetovoimasta.

Tarina satuttaa traagisuuksillaan ja kiehtoo kauneudellaan. Toivon liekki käy välillä pieneksi, joskus vain kytee, mutta kokonaan romaani ei päästä sitä sammumaan.

Tapahtumat käsittävät kolme sukupolvea ja sijoittuvat vuosiin 1903–1937. Kartanon ainoa perillinen Erik näkee metsän eri tavoin kuin isänsä, jolle metsä merkitsee vain rahaa. Erikistä tulee tutkija. Ja samalla intensiteetillä kuin metsän eliöstöstä hän kiinnostuu yhteiskuntatietoisesta torpantytöstä.

Aikanaan Erikin tytär osoittautuu isänsä kaltaiseksi. Mutta ensin koetaan sisällissotaa ja myöhemmin mustapaitojen uhoa. Anni Kytömäki löytää kerrontaansa uniikkeja näkökulmia, punoo yhteen monimuotoisia kohtaloita ja höystää tarinakeitoksen myyteillä.

Aina on kyse myös vallasta, jota vahvempi käyttää heikompaansa kautta luomakunnan. Tuskallisimmillaan se ilmenee, kun Erikin tytär erotetaan tutusta elinpiiristään ja häntä ryhdytään murtamaan toisenlaiseen muottiin.

Juonesta ei enempää, sillä sen yllättävät käänteet kiehtovat ja koukuttavat. Mutta mihin vertaisin Kultarintaa? Siinä on samantapaista vahvasti aistittavaa paikan tuntua kuin vaikkapa Olli Jalosen sukupolviromaanissa Yksityiset tähtitaivaat.

Anni Kytömäki.

Karhut palauttivat mieleeni kirgisialaiskirjailija Aitmatovin (1928–2008) myyttejä kumisevan Mestauslava-romaanin, etenkin sen sudet. Niistä minulla oli tilaisuus jopa keskustella tekijän kanssa Lahden kansainvälisessä kirjailijakokouksessa.

Erikin erakkokuukaudet Lapissa metsänvartijana kansalaissodan alkuvaiheessa houkuttivat puolestaan kertaamaan amerikkalaisen luontokirjailija Edward Abbeyn (1927–1989) kokemuksia vastaavassa tehtävässä Utahissa. Kesä autiomaassa (suom. Green Spot, 2003) on yksinäisen miehen seikkailukertomus, mutta samalla alkuperäisen luonnon puolustuspuhe.

Tätä on nyt liikkeellä. Nuoret kirjailijat suuntaavat pois virtuaalitodellisuuksista, etsivät konkreettista maaperää ja eläytyvät menneitten sukupolvien olemassaolon taisteluihin.

ANELMA JÄRVENPÄÄ-SUMMANEN

Anni Kytömäki: Kultarinta. 644 sivua, Gummerus

Pihkasalvaa ja tuohivirsuja

Tiedätkö, mikä on töhlökäs, pussikka tai löttö? Vastaus löytyy **Tarja Siuvatin** ja **Pirjo Penkkimäen** Metsäkirjasta.

Metsä on suomalaisille tärkeä paikka. Sieltä on saatu ja saadaan edelleen ravintoa, raaka-aineita ja rohtoja.

Suuri osa metsiin liittyvästä arvokkaasta perinnetiedosta on kuitenkin vaarassa unohtua.

Metsäkirja esittelee tiiviissä paketissa perinteisiä ja hieman vieraampia metsistä löytyviä raaka-aineita ja niiden hyödyntämistä eri tavoin.

Kirjan alussa kerrataan jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet, mikä voi olla hyödyllistä etenkin vähemmän metsissä liikkuneille.

Suosituimpien marjojen ja sienien lisäksi metsissä on paljon muutakin hyödyllistä.

Selkein kuvin ja ohjein kirja neuvoo, miten tehdään esimerkiksi pajupilli tai tuohikori. Myös hieman työläämmät sieni-

värjäys ja tynnyritervan valmistus esitellään vaiheittain.

Perinteisistä aineksista on kirjassa löydetty uusia puolia. Maistuisivatko esimerkiksi pettuletut tai katajakalja?

Mustikkaan ja puolukkaan kyllästyneille on tarjolla variksenmarjapiirakkaa ja juolukkahilloa. Palanpainikkeeksi voi nauttia lillukanlehtijuomaa.

MIINA RAUTIAINEN

Tarja Siuvatti ja Pirjo Penkkimäki: Metsäkirja. Syötävää ja askarreltavaa. 191 sivua, Readme.fi.

Suopotkupallon MM-kisoissa hyökätään kontaten

Historian 15. suopotkupallon MM-kisat könyttiin tänä vuonna harvinaisen kuivassa suossa. Helpolla se ei pelaajia kuitenkaan päästä. Maali on tarmokkaan tarpomisen tulos.

PEKKA FALI

Vaaleanpunaisissa peliasuissa pelaava oululaisjoukkue Los Poslinos kamppailee pallosta vihreissä pelaavan tamperelais-helsinkiläisen Kicking Chicksin kanssa. Kicking Chicks voitti maalein 1–0.

HYRYNSALMI (MT)

Siinä on paikka. Miksei se lauo?

Siksi, että pelaaja on juuttunut jaloistaan suohon.

Konttaus osoittautuu hyväksi menetelmäksi edetä upottavassa turpeessa.

Hyrynsalmen Vuorisuolla Pölhövaarantien varrella pelattiin perjantaina ja lauantaina 15. suopotkupallon MM-kisat.

Isot erämaafestivaalit

Lajin perustajana tunnetaan hiihtäjä **Esa Romppainen**, joka tarvitsi kesäharjoitteluunsa vastusta suosta.

Ensimmäiset kisat potkittiin vuonna 1998, jolloin pelattiin Suomen mestaruudesta 13 joukkueen voimin.

Seuraavana vuonna kisat laajenivat EM-tasolle, ja sitä seuraavana vuonna kamppailtiin jo maailmanmestaruudesta.

Kilpasarjojen lisäksi kenttiä värittävät harrastejoukkueet.

Riehakkaaksi erämaafestivaaliksi kasvanut tapahtuma kerää nykyisin noin 300 joukkuetta tarpomaan turpeessa ja yhteensä noin 30 000 kävijää.

Lempinimet selässä

Kymenlaaksosta kahdeksan tuntia Hyrynsalmelle ajanut ”raittiusseura” Utin Rumat Miehet on seitsemättä vuotta peräkkäin mukana suopotkupallokisoissa. He kisaavat sekasarjassa, jossa kentällä täytyy olla koko ajan vähintään kaksi naista.

Kuten Brasilian MM-jalkapalloilijoilta, myös uttilaisilta on turha kysellä ristimänimiä. Selissä lukee: Raaka-Arska, Terminator, Työmies, Tulokas, Ompelija, Bingotyttö, Sihteerikkö, Turkin vahvistus, Gynekologi...

”Toimittaja puuttuu”, seuran puheenjohtajana toimiva Raaka-Arska huomaa.

Tuomari antaa allekirjoittaneelle poikkeusluvan osallistua peliin.

Suo imaisee puoleen reiteen, eikä omalle pelipaikalle hetkessä könytä. Tuhansia vuosia kertynyt turve tuntuu nauravan minulle happamasti. Ottelu päättyy 0–1 vastustajan hyväksi.

Paltamon Jyryn maalivahti Eero Leinonen on valmis torjumaan helsinkiläisen FC Pikkupossujen maalin.

Pelien jälkeen joukkueiden pesupaikkana toimii kylmävetinen suolampi.

Tuomarilinja puhuttaa

Pelit käyvät paikoin kovaotteiseksi, ja – kuten missä tahansa jalkapalloturnauksessa – tuomarilinja puhuttaa.

Pilliä viheltäviä nuoria poikia ei käy kateeksi, kun pelaajilta tulee palautetta.

Linjatuomareille olisi tarvetta. Ehkä ylimääräiselle kurinpitohenkilöstöllekin.

Toista kertaa MM-kisoissa mittelevä oululaisjoukkue Los Poslinos on tullut Hyrynsalmelle hymyissä suin mutta tosissaan.

”Olemme harjoitelleet Nallikarin hiekkarannalla”, joukkueenjohtaja **Kaisa Kaukoranta** paljastaa.

Joukkue juhlii historiansa enimmäistä maalia ja ensimmäistä voittoa, jotka irtosivat turnauksen ensimmäisessä ottelussa.

Raskaus vei kapteenin

Harrastejoukkue Suomi-neidoillakin hymy on herkässä. Joukkue voitti kaksi kolmesta perjantaina pelaamastaan ottelusta.

”Ihan legendaarisen hyvin meni. Viimeksi teimme maalin vuonna 2010”, Oulun ja Kainuun seudulta kotoisin olevat naiset hihkuvat.

Jo 11. kerran mukana olleet Suomi-neidot lähettävät terveisiä pitkäaikaiselle kapteenilleen **Merja Juntuselle**, joka ei tänä vuonna päässyt mukaan.

”Positiivisen raskaustestin tehtyään Merja itkeskeli paitsi onnesta myös harmista, että MM-kisat jäävät nyt väliin”, joukkuetoveri **Sanna Lauronen** kertoo.

Nyt Merjan virkaa maalivahtina ja kapteenina toimittaa pikkusisko **Mari Juntunen**, joka kantaa Suomen lippua.

Kuivahko Vuorisuo ei ole niin kuiva, etteivätkö neidot vajoaisi kymmeniä senttejä haastattelun edetessä.

Hymy kuitenkin pitää.

SUVI NIEMI

MATTI MATIKAINEN

Veteraanit Roland Tiik (vas.), Rein Valmet ja Edgar Sinisalu nauttivat erityisesti vierailustaan Hankoon.

Nyt taas hiilellä kulkeva satamajäänsärkijä Turso oli Venäjällä muutettu käyttämään raskasta polttoöljyä.

Virolaiset Suomen-pojat palasivat vierailulle

Kolme jatkosodassa vapaaehtoisina palvellutta virolaisveteraania vieraili Suomessa viime viikolla. Vierailu oli järjestetty jatkosodan päättymisen 70-vuotisjuhlan kunniaksi.

Jatkosodassa palveli vapaaehtoisina noin 3 400 virolaista, joista alle sata on edelleen elossa Virossa.

Perjantaiaamuna veteraanit odottivat hymyillen paluutaan Viroon jatkosodan aikana valmistuneella satamajäänsärkijä S/S Tursolla.

Tammikuussa vuonna 1944 Suomeen tullut **Edgar Sinisalu,** 89, kertoo tulleensa vapaaehtoiseksi Suomeen, koska ei halunnut Saksan armeijaan.

”Kun Saksa oli miehittänyt Viron, nuoria miehiä värvättiin jatkuvasti Saksan armeijaan. Siellä emme olisi kuitenkaan päässeet puolustamaan isänmaatamme, vaan meidät olisi lähetetty kaukaisemmille rintamille. Valitsimme matkustamisen Suomeen, jossa oli mahdollisuus päästä puolustamaan aluetta heimoveljien kanssa”, Sinisalu kertoo.

Virolaisista koostettiin oma joukko-osasto, kaksipataljoonainen Jalkaväkirykmentti 200. Virolaisia vapaaehtoisia koulutettiin muun muassa Taavetissa ja Jalkalassa.

Sinisalu kävi myös aliupseerikoulun, josta tuli pois kaksi viikkoa ennen Neuvostoliiton suurhyökkäyksen alkamista.

Kun Suomi pyrki erillisrauhaan kesällä 1944, päätti Mannerheim lakkauttaa virolaisten rykmentin. Lähes 2 000 miestä kuljetettiin saksalaisella aluksella Hangosta Viroon.

”Kun palasin Viroon, KGB oli jo paikalla. Olin kuusi vuotta neuvostomiehitystä vastustaneena metsäveljenä, kunnes jäin kiinni vuonna 1951. Hallussani oli esimerkiksi ase ja väärä passi, joten minut tuomittiin 58 vuodeksi vankileirille”, Sinisalu muistelee.

Ilmapiiri kuitenkin muuttui Stalinin kuoleman jälkeen vuonna 1953. Vuonna 1955 Neuvostoliitto armahti poliittisia vankeja, ja Sinisalu vapautettiin vankileiriltä.

Sinisalu oli ennen sotaa taitava voimistelija. Jos sotaa ei olisi tullut, hän olisi halunnut mennä yliopistoon urheilemaan.

Nyt Suomi-poikien keski-ikä on yli 90 vuotta. Sodan kokeneita miehiä huolettaa viime aikojen kriisi Ukrainassa.

”**Vladimir Putin** on salaperäinen ihminen. Pelkään, että hän toivoo Neuvostoliiton rajojen palauttamista. Onneksi Viro kuuluu nyt Natoon.”

Sotahistoriaan jää veteraanien lisäksi heitä kuljettava satamajäänsärkijä S/S Turso, joka on viimeinen jäljelle jäänyt Neuvostoliittoon sotakorvauksena luovutetuista aluksista.

Turso on palautettu Suomeen vuonna 2004 ja entisöity jälleen hiilikäyttöiseksi. Kun Turso perjantaiaamuna aloitti matkansa Viroon, hiilikäyttöisyyden huomasi. Hietalahden satamaan satoi hyppysellisiä tuhkaa.

MATTI RIITAKORPI